

**ГЛАВНА СЛУЖБА
ЗА РЕВИЗИЈУ ЈАВНОГ СЕКТОРА
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ**

Република Српска
78000 Бања Лука
Владике Платона бб
Тел: +387(0)51/493-555
Факс: +387(0)51/493-556
е-mail: revizija@gsr-rs.org

**Извјештај о проведеној финансијској ревизији
Фонда за пензијско и инвалидско осигурање
Републике Српске
за период 01.01 – 31.12.2023. године**

Број: РВ025-24

Бања Лука, 18.03.2024. године

САДРЖАЈ

I	ИЗВЈЕШТАЈ ГЛАВНОГ РЕВИЗОРА	1
	Извјештај о ревизији финансијских извјештаја.....	1
II	ИЗВЈЕШТАЈ ГЛАВНОГ РЕВИЗОРА	3
	Извјештај о ревизији усклађености	3
III	КРИТЕРИЈУМИ ЗА РЕВИЗИЈУ УСКЛАЂЕНОСТИ	4
IV	ИЗВЈЕШТАЈ О ПРОВЕДЕНОЈ РЕВИЗИЈИ (НАЛАЗИ).....	5
	1. Увод.....	5
	2. Провођење препорука из претходног извјештаја.....	5
	3. Закључак о функционисању система интерних контрола.....	5
	4. Набавке.....	6
	5. Припрема и доношење буџета.....	7
	6. Финансијски извјештаји.....	8
	6.1. Приходи и примици, расходи и издаци	8
	6.1.1. Приходи и примици	8
	6.1.2. Расходи и издаци	10
	6.2. Имовина, обавезе и извори	12
	6.2.1. Нефинансијска имовина.....	12
	6.2.2. Финансијска имовина и разграничења.....	13
	6.2.3. Обавезе и разграничења	16
	6.2.4. Властити извори.....	17
	6.3. Ванбилансна евиденција	17
	6.4. Потенцијална имовина и потенцијалне обавезе	17
	6.5. Образложења уз финансијске извјештаје	18

I ИЗВЈЕШТАЈ ГЛАВНОГ РЕВИЗОРА

Извјештај о ревизији финансијских извјештаја

Мишљење

Извршили смо ревизију финансијских извјештаја Фонда за пензијско и инвалидско осигурање Републике Српске који обухватају: Преглед планираних и остварених прихода, примитака, расхода и издатака исказаних у главној књизи трезора на рачуноводственом фонду 01; Преглед прихода, примитака, расхода и издатака на рачуноводственим фондovima од 01 до 05 и Преглед имовине, обавеза и извора са стањем на дан 31.12.2023. године и за годину која се завршава на тај дан. Ревизијом смо обухватили преглед значајних трансакција, образложења уз обрасце годишњег финансијског извјештаја и примјену рачуноводствених политика у ревидираном периоду.

По нашем мишљењу, финансијски извјештаји Фонда за пензијско и инвалидско осигурање Републике Српске истинито и објективно приказују, у свим материјално значајним аспектима, финансијско стање имовине и обавеза на дан 31.12.2023. године; приходе, примитке, расходе и издатке, као и извршење буџета за годину која се завршава на тај дан, у складу са прописаним оквиром финансијског извјештавања за јавни сектор важећим у Републици Српској.

Основ за мишљење

Ревизију смо извршили у складу са Законом о ревизији јавног сектора Републике Српске и релевантним ISSAI стандардима ревизије 2200 – 2810. Наша одговорност за провођење ревизије је детаљније описана у пасусу „Одговорност ревизора“. Ревизију смо провели у складу са ISSAI 130 – Етички кодекс, испунили смо наше остале етичке одговорности и независни смо у односу на субјекта ревизије.

Према Правилнику о финансијском извјештавању буџетских корисника, финансијске извјештаје Фонда за пензијско и инвалидско осигурање Републике Српске чине табеларни прегледи наведени у нашем Извјештају. Усвојени оквир финансијског извјештавања за јавни сектор у Републици Српској подразумева да се све трансакције, процјене и политике одмјеравају у односу на усаглашеност са међународним рачуноводственим стандардима за јавни сектор.

Ревизијски налази и закључци о фер и истинитој презентацији финансијских извјештаја Фонда за пензијско и инвалидско осигурање Републике Српске се ослањају на прописани оквир финансијског извјештавања за јавни сектор у Републици Српској.

Због чињенице да се у предметним финансијским извјештајима не презентује финансијски резултат, не изражавамо мишљење о финансијском резултату за 2023. годину.

Сматрамо да су прибављени ревизијски докази, с обзиром на прописани оквир финансијског извјештавања, довољни и одговарајући да нам пруже основу за наше мишљење.

Одговорност руководства за финансијске извјештаје

Директор је одговоран за припрему и фер презентацију финансијских извјештаја у складу са међународним рачуноводственим стандардима за јавни сектор, односно прописаним оквиром финансијског извјештавања за јавни сектор важећим у Републици Српској. Ова одговорност обухвата: осмишљавање, примјену и одржавање интерних контрола које су релевантне за припрему и фер презентацију

финансијских извјештаја који не садрже материјално значајне погрешне исказе настале услед преваре и грешке; одговарајућа објелодањивања релевантних информација у образложењима уз обрасце годишњих финансијских извјештаја; одабир и примјену одговарајућих рачуноводствених политика и рачуноводствених процјена које су примјерене датим околностима и надзор над процесом извјештавања.

Одговорност ревизора за ревизију финансијских извјештаја

Наш циљ је да стекнемо разумно увјеравање о томе да финансијски извјештаји, као цјелина, не садрже материјално значајне погрешне исказе узроковане преваром или грешком, као и да сачинимо и објавимо ревизијски извјештај, који садржи наше мишљење. Разумно увјеравање представља висок ниво увјеравања, али није гаранција да ће ревизија, која је извршена у складу са ISSAI стандардима ревизије увијек открити материјално значајне погрешне исказе када они постоје.

Погрешни искази могу настати као посљедица преваре или грешке и сматрају се материјално значајним ако, појединачно или заједно, могу утицати на економске одлуке корисника које се доносе на основу финансијских извјештаја.

Због чињенице да се ревизија проводи провјером на бази узорка и да у систему интерних контрола и рачуноводственом систему постоје инхерентна ограничења, постоји могућност да поједине материјално значајне грешке остану неоткривене.

Ревизија укључује провођење поступака у циљу прибављања ревизијских доказа о износима и објелодањивањима датим у финансијским извјештајима. Избор поступака је заснован на ревизијском просуђивању и професионалном скептицизму, укључујући процјену ризика материјално значајних погрешних исказа у финансијским извјештајима, насталих услед преваре и грешке. Приликом процјене ризика, ревизор разматра интерне контроле које су релевантне за припрему и фер презентацију финансијских извјештаја, у циљу осмишљавања ревизијских поступака који су одговарајући у датим околностима, али не у циљу изражавања одвојеног мишљења о ефикасности интерних контрола. Ревизија, такође, укључује оцјену примијењених рачуноводствених политика утемељених на временској неограничености пословања и значајних процјена извршених од стране руководства, као и оцјену опште презентације финансијских извјештаја.

Изјављујемо да смо поступили у складу са релевантним етичким захтјевима у вези са независношћу. Остварили смо комуникацију са одговорним лицима субјекта ревизије у вези са планираним обимом и временским распоредом ревизије и другим важним питањима и значајним налазима ревизије, укључујући значајне недостатке у систему интерних контрола који се могу идентификовати током ревизије.

Бања Лука, 18.03.2024. године

Главни ревизор

Јово Радукић, с.р.

II ИЗВЈЕШТАЈ ГЛАВНОГ РЕВИЗОРА

Извјештај о ревизији усклађености

Мишљење

Уз ревизију финансијских извјештаја Фонда за пензијско и инвалидско осигурање Републике Српске за 2023. годину, извршили смо ревизију усклађености активности, финансијских трансакција и информација исказаних у финансијским извјештајима са значајним законским и другим прописима.

По нашем мишљењу, активности, финансијске трансакције и информације приказане у финансијским извјештајима Фонда за пензијско и инвалидско осигурање Републике Српске за 2023. годину су, у свим материјално значајним аспектима, у складу са прописима којима су регулисане.

Основ за мишљење

Ревизију усклађености смо извршили у складу са Законом о ревизији јавног сектора Републике Српске и ISSAI 4000 – Стандард за ревизију усклађености.

Вјерујемо да су прибављени ревизијски докази довољни и одговарајући и да обезбјеђују основ за наше мишљење о усклађености активности, финансијских трансакција и информација исказаних у финансијским извјештајима са прописима којима су регулисане.

Одговорност руководства за усклађеност

Поред одговорности за припрему и фер презентацију финансијских извјештаја, директор Фонда за пензијско и инвалидско осигурање Републике Српске је такође одговоран да осигура да су активности, финансијске трансакције и информације исказане у финансијским извјештајима у складу са прописима којима су регулисане.

Одговорност ревизора за ревизију усклађености

Поред одговорности да изразимо мишљење о финансијским извјештајима, наша одговорност подразумијева и изражавање мишљења о томе да ли су активности, финансијске трансакције и информације исказане у финансијским извјештајима, у свим материјално значајним аспектима, у складу са прописима којима су регулисане. Одговорност ревизора укључује обављање процедура како би прибавили ревизијске доказе о томе да ли је пословање Фонда за пензијско и инвалидско осигурање Републике Српске обухваћено према дефинисаним критеријумима, усклађено са законским и другим прописима. Процедуре подразумијевају процјену ризика од значајних неусклађености са законима и прописима који регулишу пословање Фонда за пензијско и инвалидско осигурање Републике Српске.

Бања Лука, 18.03.2023. године

Главни ревизор

Јово Радукић, с.р.

III КРИТЕРИЈУМИ ЗА РЕВИЗИЈУ УСКЛАЂЕНОСТИ

- Закон о буџетском систему Републике Српске,
- Закон о извршењу буџета Републике Српске за 2023. годину,
- Одлука о усвајању ребаланса буџета Републике Српске за 2023. годину,
- Закон о трезору,
- Закон о јавним набавкама,
- Закон о пензијском и инвалидском осигурању,
- Закон о систему јавних служби,
- Закон о раду,
- Закон о платама запослених у јавним службама Републике Српске,
- Закон о доприносима,
- Правилник о условима, начину обрачунавања, пријављивања и уплате доприноса,
- Закон о порезу на доходак (Глава I-IV, VI, X, XII и XIII),
- Закон о систему интерних финансијских контрола у јавном сектору Републике Српске,
- Правилник о садржају извјештаја и начину извјештавања о систему финансијског управљања и контроле,
- Посебни колективни уговор за запослене у јавним службама Републике Српске,
- Одлука о утврђивању цијене рада,
- Одлука о висини накнаде трошкова за службена путовања у земљи и иностранству за запослене у Републици Српској.

IV ИЗВЈЕШТАЈ О ПРОВЕДЕНОЈ РЕВИЗИЈИ (НАЛАЗИ)

1. Увод

Фонд за пензијско и инвалидско осигурање Републике Српске (у даљем тексту: Фонд), чији је оснивач Влада Републике Српске, је институција која врши јавна овлашћења ради остваривања права из пензијског и инвалидског осигурања и обавља послове у складу са чланом 98. Закона о пензијском и инвалидском осигурању („Службени гласник Републике Српске” број 134/11, 82/13, 96/13, 103/15, 111/21, 15/22 и 132/22) – у даљем тексту: Закон о ПИО. На организацију и рад Фонда примјењује се закон којим се уређује систем јавних служби. Пословне активности из свог дјелокруга Фонд обавља кроз филијале (Бања Лука, Бијељина, Добој, Приједор, Источно Сарајево и Требиње) и пословнице у саставу филијала. Сједиште Фонда је у Бијељини.

Фонд је оснивач Пензијског резервног фонда Републике Српске а. д. Бања Лука (у даљем тексту: ПРЕФ) у који преноси имовину стечену по основу прописа о приватизацији, као и Друштва за управљање Пензијским резервним фондом Републике Српске (у даљем тексту: Друштво за управљање ПРЕФ-ом).

Фонд је буџетски корисник чије финансијско пословање се у потпуности обавља преко јединственог рачуна трезора и чија главна књига је у цјелости у саставу главне књиге трезора Републике Српске (у наставку ГКТ). Чланом 152. Закона о ПИО и чланом 32. Статута Фонда („Службени гласник Републике Српске” број 31/16, 48/19, 96/21 и 62/23) дефинисано је да се средства за остваривање права из пензијског и инвалидског осигурања, као и средства за рад Фонда обезбјеђују из буџета Републике Српске у складу са прописима који уређују буџетски систем и трезорско пословање. Средства по основу доприноса, добити ПРЕФ-а, издавања у закуп и продаје имовине Фонда, услуга стручне службе, субвенција и донација, накнаде штете причињене Фонду, као и остала средства припадају буџету Републике Српске.

Предмет ревизије су појединачни финансијски извјештаји Фонда, сачињени на основу евидентираних трансакција у оквиру главне књиге трезора.

На достављени Нацрт извјештаја о проведеној финансијској ревизији за период 01.01 – 31.12.2023. године Фонд није имао примједби.

2. Провођење препорука из претходног извјештаја

Главна служба за ревизију јавног сектора Републике Српске извршила је финансијску ревизију Фонда за 2022. годину, а у ревизијском извјештају за поменуту годину није било препорука.

3. Закључак о функционисању система интерних контрола

Статутом Фонда је дефинисана организација, обим послова, права, обавезе, одговорности и надлежности, заступање и представљање, као и друга питања од значаја за рад Фонда.

Органи Фонда су управни одбор (који броји девет чланова) као орган управљања и директор као орган руковођења, које именује и разрјешава Влада Републике Српске на период од четири године. Члановима управног одбора је мандат престао разрјешењем у фебруару 2022. године. Влада Републике Српске је својим рјешењима у току 2023. године („Службени гласник Републике Српске“, број 7/23, 30/23, 50/23, 71/23 и 94/23) именовала у статусу вршиоца дужности на период од 60 дана укупно осам чланова управног одбора Фонда. До краја ревизије није окончан избор и именовање чланова новог управног одбора Фонда.

Унутрашња организација и систематизација радних мјеста у Фонду дефинисана је Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста, којим је систематизовано 365 радних мјеста за 570 извршилаца. На дан 31.12.2023. године у Фонду су била запослена укупно 544 извршиоца, од тога 524 на неодређено и 20 на одређено вријеме од којих је један приправник. У току 2023. године радни однос на неодређено вријеме у Фонду је засновао 21 извршилац, док је радни однос на одређено вријеме заснован са 46 извршилаца због повећаног обима послова или замјене одсутног радника. Током године, радни однос у Фонду је престао за 66 извршилаца, од чега 27 на неодређено вријеме и 39 на одређено, укључујући и осам приправника.

Начин обављања послова из основне дјелатности, дефинисан је процедурама и упутствима по свим појединачним активностима. Документација је доступна запосленима преко интерног информационог сервиса. Примјеном интегрисаног система менаџмента, остварена је једнообразност документације у раду свих филијала у погледу примјене захтјева стандарда ISO 9001.

Пословником интегрисаног система менаџмента Фонда, креиране су процедуре и упутства по свим појединачним активностима којима су дефинисане контролне активности у спровођењу и предузимању одговарајућих радњи, а које се односе на управљачке контролне поступке, планирање и извјештавање, управљање људским ресурсима, административне контролне поступке, управљање имовином, јавне набавке, финансијско-рачуноводствене контролне поступке, функционисање информационог система, физичку заштиту објеката и опреме, заштиту здравља запослених и безбједност на раду, информисање и комуникацију и надгледање и преиспитивање система.

Јединица за интерну ревизију успостављена је као посебан организациони и функционално независан дио Фонда у коме је систематизовано укупно пет мјеста од чега једно радно мјесто – руководилац јединице и четири интерна ревизора. Сва наведена мјеста су попуњена. У току 2023. године планиране су и извршене 22 редовне интерне ревизије за које су сачињени коначни извјештаји.

У складу са одредбама Правилника о садржају извјештаја и начину извјештавања о систему финансијског управљања и контроле („Службени гласник Републике Српске“, број 1/22), Фонд је сачинио годишњи извјештај електронским попуњавањем обрасца Извјештај о спровођењу планираних активности на успостављању и развоју система финансијског управљања и контроле за период јануар – децембар 2023. године са прилозима.

У складу са Рјешењем о именовању комисија за попис имовине и обавеза са стањем на дан 31.12.2023. године, извршен је попис и евидентирање резултата пописа имовине и обавеза. Ревизијским испитивањем провођења истог нису утврђене неусклађености са одредбама Правилника о начину и роковима вршења пописа и усклађивања књиговодственог стања са стварним стањем имовине и обавеза („Службени гласник Републике Српске“, број 45/16 и 113/21).

Ревизијом нису утврђени недостаци система интерних контрола чиме су створене претпоставке за функционисање истих на начин да обезбједи истинито и фер извјештавање и усклађеност са законима и другим прописима.

4. Набавке

План јавних набавки Фонда за 2023. годину усвојен је 28.12.2022. године. Фонд је извршио једну измјену и допуну, а након тога и један ребаланс поменутог плана. Укупна планирана вриједност набавки за 2023. годину након измјена, допуна и ребаланса истог износи 5.883.400 КМ без пореза на додату вриједност.

Планом је предвиђено провођење 92 поступка јавних набавки и то 15 отворених поступака у вриједности од 1.710.650 КМ, 11 конкурентских захтјева за достављање понуда у вриједности од 158.400 КМ, једног преговарачког поступка без објаве обавјештења о набавци укупне вриједности од 410.300 КМ, 54 директна споразума у вриједности од 128.920 КМ, седам поступака везано за услуге из Анекса II дио Б Закона о јавним набавкама у вриједности од 3.435.700 КМ (од чега се на услуге исплате пензија односи 2.889.700 КМ) и четири поступка у вриједности од 39.430 КМ који су изузети од примјене закона (члан 10а. став а), б), д) тачка 2) и 4) и став е).

Према извјештају о реализацији плана набавки Фонд је у току 2023. године окончао укупно 139 поступака јавних набавки укупне вриједности од 5.727.015 КМ. У наведени износ нису укључене набавке које су изузете од примјене одредби поменутог закона. Планиране набавке највећим дијелом се односе на набавку услуга превођења документације са службених језика држава са којима БиХ има закључене уговоре о социјалном осигурању, услуге екстерног одржавања интегрисаног информационог система, изнајмљивање рачунара, радних станица и преносивих рачунара, услуга сигурносног оперативног центра за континуирано надгледање ИТ ресурса у Фонду, услуге индексирања, скенирања и микрофилмовања документације, лиценци за firewall уређаје у пословницама Фонда и друго.

Релизовано је 20 отворених поступака укључујући закључене оквирне споразуме у укупној вриједности од 1.609.270 КМ, 10 поступака конкурентског захтјева за достављање понуда укупне вриједности од 141.867 КМ, једног преговарачког поступка без објаве обавјештења у износу од 410.280 КМ, осам поступака за услуге из Анекса II дио Б закона укупне вриједности од 3.438.750 КМ и 100 поступака путем директног споразума укупне вриједности од 126.848 КМ.

Ревизијским испитивањем је обухваћено девет проведених поступака јавних набавки у вриједности од 4.050.990 КМ, што чини 71% у односу на укупну вриједност проведених набавки у 2023. години. Ревидирани поступци се односе на шест отворених поступака у вриједности од 1.103.120 КМ, два конкурентска захтјева за достављање понуда у вриједности од 58.170 КМ и набавка услуга обухваћених Анексом II дио Б закона (набавка услуга исплате пензија путем поштанског оператера за кориснике са мјестом пребивалишта у Републици Српској у вриједности од 2.889.700 КМ).

Управни одбор Фонда је 29.05.2023. године донио Правилник о јавним набавкама у Фонду за пензијско и инвалидско осигурање Републике Српске, којим је уређена организација провођења јавних набавки у Фонду, те дефинисане антикоруптивне мјере, сукоб интереса, форма и начин израде плана набавки, начин и поступак набавке роба, услуга и радова, именовање, овлаштења и начин рада комисије за јавне набавке, правна заштита, као и друга питања од значаја за јавне набавке у складу са Законом о јавним набавкама.

Код ревизијом обухваћених поступака јавних набавки нису утврђене неусклађености са Законом о јавним набавкама.

5. Припрема и доношење буџета

У складу са Законом о буџетском систему Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број: 121/12, 52/14, 103/15 и 15/16) Фонд је у предвиђеном року сачинио и Министарству финансија Републике Српске доставио буџетске захтјеве по инструкцијама 1 и 2 за период 2023 – 2025. године са образложеним планским износима.

Заједно са буџетским захтјевом по инструкцији 2 у износу од 1.524.562.600 КМ Фонд је доставио и Захтјев за додатним буџетским оквиром за 2023. годину, којим је затражено повећање буџета за износ од 78.584.700 КМ. Повећање буџета

намијењено је за дознаке по основу пензијског осигурања у износу од 62.599.700 KM (усклађивања вриједности бода за обрачун пензија) и издатке за отплату неизмирених обавеза из ранијих година у износу од 15.985.000 KM.

Одлуком о усвајању буџета Републике Српске за 2023. годину („Службени гласник Републике Српске“, број 112/22) Фонду је одобрен буџетски оквир у износу од 1.570.721.500 KM. Одлуком о усвајању ребаланса буџета Републике Српске за 2023. годину („Службени гласник Републике Српске“, број: 99/23) Фонду је одобрен буџетски оквир у износу од 1.639.707.000 KM и то за расходе за лична примања запослених у износу од 17.264.600 KM, расходе по основу коришћења роба и услуга у износу од 7.054.600 KM, дознаке на име социјалне заштите које исплаћују институције обавезног социјалног осигурања у износу од 1.614.500.000 KM, расходе по судским рјешењима у износу од 300.000 KM, издатке за нефинансијску имовину у износу од 37.500 KM и остале издатке у износу од 550.300 KM. Најзначајније повећање буџетског оквира у односу на првобитно усвојени буџет односи се на позицију дознака из области пензијског и инвалидског осигурања за износ од 69.500.000 KM, а на основу одлука Владе Републике Српске одобрена за редовно усклађивање пензија (увећање за 13,32%) и ванредно усклађивање општег бода и пензија (увећање за 0,18%).

Након усвојеног ребаланса буџета проведено је укупно седам реалокација. Извршене су реалокације у оквиру буџета Фонда у износу од 497.000 KM по основу пет рјешења директора Фонда и по рјешењу Владе Републике Српске у износу од 57.000 KM. Рјешењем о одобрењу реалокације средстава између буџетских корисника које је Влада Републике Српске донијела 08.02.2024. године у укупном износу од 7.416.710 KM Фонду је повећана позиција дознака по основу пензијског осигурања за износ од 1.567.000 KM. Прерасподјела средстава по рјешењима директора Фонда и рјешењима Владе Републике Српске је извршена у складу са чланом 8. и 13. Закона о извршењу буџета за 2023. године (“Службени гласник Републике Српске“, бр. 112/22 и 99/23).

Ревизијом нису утврђене неусклађености у односу на регулативу која дефинише процес припреме и доношења буџета.

6. Финансијски извјештаји

Фонд има статус буџетског корисника чија је главна књига у саставу ГКТ и према члану 46. и 47. Правилника о финансијском извјештавању буџетских корисника („Службени гласник Републике Српске“ број 15/17 и 17/22) врши извјештавање на нивоу Фонда. Фонд је сачинио прописане образце годишњих извјештаја: Образац 2.01 – Преглед планираних и остварених прихода, примитака, расхода и издатака исказаних у ГКТ на рачуноводственом фонду 01, Образац 3а – Преглед прихода, примитака, расхода и издатака исказаних у ГКТ на рачуноводственим фондовима 01 до 05, Образац 4а - Функционална класификација расхода и нето издатака за нефинансијску имовину, Образац 5а - Преглед имовине, обавеза и извора исказаних у ГКТ и писана Образложења уз финансијске извјештаје.

6.1. Приходи и примици, расходи и издаци

Приходи и примици су исказани у укупном износу од 6.439.283 KM, а буџетски расходи (осим расхода обрачунског карактера) и издаци исказани су у износу од 1.641.147.773 KM, што је 100,08% у односу на ребаланс буџета. Разлика је покривена дозвољеном реалокацијом на основу рјешења Владе Републике Српске.

6.1.1. Приходи и примици

Од укупног износа прихода и примитака на приходе се односи 5.281.976 KM, а на примитке 1.157.307 KM.

6.1.1.1. Непорески приходи

Непорески приходи су исказани у износу од 1.953.815 КМ и највећим дијелом се односе на остале непореске приходе.

Остали непорески приходи су исказани у износу од 1.940.477 КМ и највећим дијелом се односе на приходе по основу враћених пензија (од стране пословних банака у Републици Српској) које су биле дозначене корисницима у иностранству, али су због немогућности исплате крајњим корисницима враћене Фонду у износу од 1.160.053 КМ, одштетних захтјева наплаћених од носиоца осигурања у земљи и иностранству у износу од 144.444 КМ, приходе по основу камата по судским рјешењима у износу од 387.479 КМ, регресних поступака у износу од 43.214 КМ и приходи по основу потраживања за уговорене услуге у износу од 181.519 КМ (односи се на услуге обуставе дијела пензије и њихове уплате на рачуне фирми у малопродаји, бањских љечилишта и сл. са којима Фонд има закључене уговоре и одређену провизију, а по основу њихове продаје робе или услуга пензионерима на одложено плаћање).

6.1.1.2. Приходи обрачунског карактера

Приходи обрачунског карактера су исказани у износу од 327.983 КМ и највећим дијелом се односе на приходе по основу отписа обавеза за неисплаћене пензије у ранијим обрачунским периодима у износу од 47.654 КМ (јер није било могуће уручити пензије корисницима или насљедницима), по основу наплаћених потраживања из регресних поступака која су у ранијим периодима била коригована у износу од 96.274 КМ, затим по основу утврђивања фер вриједности мобилних телефона набављених у оквиру пакета телекомуникационих услуга у износу од 20.865 КМ, по основу укидања резервисања у судским поступцима у износу од 18.535 КМ, по основу пресуда у корист Фонда у више различитих судских поступака у износу од 123.866 КМ и слично.

6.1.1.3. Трансфери унутар исте јединице власти

Трансфери унутар исте јединице власти су исказани у износу од 3.000.178 КМ, а односе се на трансфере по основу одлука Владе Републике Српске на име програма социјалног збрињавања радника који су процесом приватизације, стечаја или ликвидације предузећа остали без запослења.

У циљу рјешавања социјалних проблема узрокованих приватизацијом предузећа, Народна скупштина Републике Српске је донијела: Основе програма социјалног збрињавања радника који ће процесом приватизације, стечаја и ликвидације предузећа остати без запослења у Републици Српској („Службени гласник Републике Српске“, број 68/03), Одлуку о критеријима и додатним процедурама за одлучивање по захтјевима за социјално збрињавање радника („Службени гласник Републике Српске“, број 60/04 и 16/06) и Одлуку о продужењу примјене Програма („Службени гласник Републике Српске“, број 38/06).

Влада Републике Српске је у 2023. години донијела шест одлука о одобравању средстава. Одлуке су донесене на основу програма и одлука Народне скупштине Републике Српске из ранијих година, а у циљу рјешавања социјалних проблема узрокованих приватизацијом предузећа.

6.1.1.4. Примици

Примици су исказани у износу од 1.157.307 КМ, а односе се на примитке од финансијске имовине и остале примитке.

Примици од финансијске имовине исказани су у износу од 626.773 КМ, а чине их примитке од продаје акција емитента ПД „Семберија“ а.д. Бијељина у износу од 126.528 КМ (тачка 6.2.2. извјештаја), примитке од наплате зајмова датих запосленим радницима (зајмови дати у периоду до 2001. године) у износу од 1.558 КМ и примитке

по основу регресних поступака (неосноване преплате пензија у ранијим годинама) у износу од 498.686 КМ.

Остали примици су исказани у износу од 530.534 КМ, а односе се на остале примитке у износу од 5.042 КМ и остале примитке из трансакција са другим јединицама власти у износу од 525.493 КМ.

Остали примици из трансакција са другим јединицама власти се односе на примитке по основу рефундација плата за вријеме боловања и породилског одсуства запослених који се рефундирају од фондова обавезног социјалног осигурања. Остали примици се односе на примитке по основу одштетних захтјева у износу од 2.351 КМ и на примитке по основу излазног ПДВ-а у износу од 2.291 КМ.

6.1.2. Расходи и издаци

Укупни расходи су исказани у износу од 1.641.618.562 КМ, а односе се на текуће расходе у износу од 1.640.508.281 КМ, расходе обрачунског карактера у износу од 1.108.281 КМ и трансфере унутар исте јединице власти у износу од 2.000 КМ.

6.1.2.1. Текући расходи

Текући расходи се односе на расходе за лична примања запослених, расходе по основу коришћења роба и услуга, дознаке на име социјалне заштите које исплаћују институције обавезног социјалног осигурања и расходе по судским рјешењима.

Расходи за лична примања запослених су исказани у износу од 17.094.133 КМ, а чине их расходи за бруто плате запослених у износу од 15.732.671 КМ, расходи за бруто накнаде трошкова и осталих личних примања запослених по основу рада у износу од 590.763 КМ, расходи за накнаду плата запослених за вријеме боловања, родитељског одсуства и осталих накнада плата у износу од 562.136 КМ и бруто расходи за отпремнине и једнократне помоћи у износу од 208.563 КМ.

Расходе за бруто плате запослених највећим дијелом чине расходи за основну плату, расходи за увећање основне плате по основу радног стажа и расходи за порез и збирне доприносе на плату.

Расходе за бруто накнаде трошкова и осталих личних примања запослених по основу рада највећим дијелом чине расходи за накнаде за превоз на посао и са посла, јубиларне награде, дневнице за службена путовања и допринос за добровољно пензијско осигурање на терет послодавца.

Расходе за накнаду плата запослених за вријеме боловања, родитељског одсуства и осталих накнада плата чине расходи за накнаду плата за вријеме боловања и породилског одсуства који се не рефундирају, порези на накнаде који се не рефундирају и збирни доприноси који се не рефундирају.

Расходе за отпремнине и једнократне помоћи (бруто) највећим дијелом чине расходи за отпремнине, новчане помоћи приликом рођења дјетета, у случају смрти радника и члана уже породице, те у случају теже болести или инвалидности.

Расходи по основу коришћења роба и услуга су исказани у износу од 7.327.765 КМ, а односе се на расходе по основу закупа, утрошка енергије, комуналних, комуникационих и транспортних услуга, режијског материјала, текућег одржавања, путовања и смјештаја, стручних услуга и на остале некласификоване расходе.

Расходи по основу закупа исказани су у износу од 35.081 КМ, а највећим дијелом се односе на закуп пословних простора за рад пословница у Челинцу, Угљевику, Језеру, Дервенти, Станарима, Костајници и Новом Горажду, као и за смјештај архиве у Бањој Луци.

Расходи по основу утрошка енергије, комуналних, комуникационих и транспортних услуга исказани су у износу од 1.375.589 КМ, а највећим дијелом се односе на расходе

по основу поштанских услуга, утрошка електричне енергије, услуга централног гријања, услуга фиксних и мобилних телефона и коришћења интернета.

Расходи за режијски материјал исказани су у износу од 168.358 КМ и највећим дијелом се односе на расходе за обрасце и папир, регистраторе, фасцикле и омоте, остали канцеларијски материјал и материјал за одржавање чистоће.

Расходи за текуће одржавање исказани су у износу од 96.302 КМ, а највећим дијелом се односе на расходе за услуге и материјал за текуће одржавање и поправку зграда, текуће одржавање превозних средстава и услуге и материјал за текуће поправке и одржавање опреме.

Расходи по основу путовања и смјештаја исказани су у износу од 90.489 КМ. Највећим дијелом се односе на расходе по основу утрошка горива и смјештаја и хране на службеним путовањима у земљи и у иностранству.

Расходи за стручне услуге исказани су у износу од 5.424.677 КМ. Највећим дијелом се односе на расходе за услуге исплата пензија извршених преко пошта (на основу закључених уговора са оператерима поштанског саобраћаја у Републици Српској и у Федерацији Босне и Херцеговине), одржавања рачунарских програма, одржавања лиценци, штампања, осигурања запослених, превођења и остале услуге.

Остали неklasификовани расходи исказани су у износу од 137.268 КМ. Највећим дијелом се односе на расходе за бруто накнаде члановима управног одбора, доприносе за професионалну рехабилитацију инвалида, бруто накнаде волонтерима и по основу осталих непореских накнада на терет послодавца.

Дознаке на име социјалне заштите које исплаћују институције обавезног социјалног осигурања су исказане у износу од 1.615.629.284 КМ, а односе се на дознаке за нето пензије у износу од 1.599.632.168 КМ и дознаке Фонду здравственог осигурања Републике Српске по основу здравственог осигурања у износу од 15.997.116 КМ.

У току 2023. године извршено је једно редовно и једно ванредно усклађивање општег бода и пензија. Одлуком о усклађивању вриједности општег бода извршено је редовно усклађивање, односно повећање пензија за 13,32% почевши од 01.01.2023. године („Службени гласник Републике Српске“, број: 9/23). Одлуком о ванредном усклађивању општег бода и пензија („Службени гласник Републике Српске“, број: 8/23) извршено је ванредно повећање општег бода за 0,18% почевши од 01.01.2023. године. Расходи на име дистрибуције пензија су наведени на раније поменутој позицији расхода (расходи за стручне услуге). Питања примјене прописа у самом раду приликом доношења привремених и коначних рјешења за остваривање права на пензију нису била предмет ове ревизије.

Према подацима о исплати пензија и других примања за децембар 2023. године, у Фонду је евидентирано 282.500 корисника пензија и 171 корисника права на туђу помоћ и његу и тјелесно оштећење који то право користе као једино право. У матичној евиденцији осигураника на дан 31.12.2023. године регистрована су 332.953 осигураника за које се обрачунавају доприноси. Просјечна самостална пензија у извјештајном периоду износила је 540 КМ, а просјечна пензија узимајући у обзир и сразмјерне пензије 470 КМ. У извјештајном периоду остварено је укупно 16.079 права на пензију, од чега 11.545 старосних, 3.146 породичних и 1.388 инвалидских.

Средства по основу доприноса и средства из добити ПРЕФ-а, припадају буџету Републике и евидентирају се у главној књизи трезора Републике на организационом коду Министарства финансија Републике Српске.

Расходи по судским рјешењима исказани су износу од 457.099 КМ и највећим дијелом се односе на расходе по основу исплате главнице дуга и остале расходе по судским рјешењима.

6.1.2.2. Расходи обрачунског карактера

Исказани су у износу од 1.108.281 КМ и највећим дијелом се односе на расходе по основу амортизације у износу од 879.517 КМ, резервисања по основу обавеза у износу од 87.141 КМ, по основу усклађивања вриједности финансијске имовине у износу од 106.011 КМ и на губитке по основу расходовања имовине у износу од 10.270 КМ. Расходи резервисања по основу обавеза односе се на расходе резервисања за нове судске поступке на основу информације сектора за заступање, имовинско-правне, опште послове и људске ресурсе Фонда. Расходи по основу усклађивања вриједности финансијске имовине највећим дијелом се односе на исправку вриједности потраживања по основу регресних поступака (тачка 6.2.2. извјештаја).

6.1.2.3. Издаци

Издаци су исказани у износу од 637.492 КМ, што је у оквиру ребаланса буџета и накнадних дозвољених реалокација, а односе се на издатке за нефинансијску имовину и остале издатке.

Издаци за нефинансијску имовину су исказани у износу од 36.017 КМ, а највећим дијелом се односе на издатке за набавку канцеларијских машина и опреме за против пожарну заштиту и за залихе материјала, робе и ситног инвентара.

Остали издаци су исказани у износу од 601.476 КМ, а односе се на издатке по основу ПДВ-а у износу од 2.209 КМ и издатке из трансакција са другим јединицама власти у износу од 599.266 КМ.

Остали издаци из трансакција са другим јединицама власти у потпуности се односе на издатке који се рефундирају од фондова обавезног социјалног осигурања по основу накнаде плата за вријеме породилског одсуства и боловања.

6.2. Имовина, обавезе и извори

6.2.1. Нефинансијска имовина

Нефинансијска имовина Фонда је исказана у износу од 30.617.507 КМ бруто вриједности, 12.961.370 КМ исправке вриједности и 17.656.137 КМ нето вриједности. У цјелости се односи на нефинансијску имовину у сталним средствима, а чини је произведена стална имовина, драгоцености и непроизведена стална имовина.

Произведена стална имовина се односи на зграде и објекте, опрему, инвестициону имовину и нематеријалну произведену имовину.

Зграде и објекти су исказани у износу од 22.099.597 КМ бруто вриједности, 6.858.044 КМ исправке вриједности и 15.241.554 КМ нето вриједности и односе се на укупно 105 различитих објеката у којима су смјештени централна служба, филијале и пословнице Фонда, као и остали објекти. У току 2023. године извршена су улагања у објекте по основу реконструкције и доградње у вриједности од 8.380 КМ (финансирано из средстава резервисаних на крају 2022. године).

Опрема је исказана у износу од 4.634.121 КМ бруто вриједности, 3.746.609 КМ исправке вриједности и 887.512 КМ нето вриједности, а највећим дијелом се односи на рачунарску опрему, канцеларијски намјештај и моторна возила. У току 2023. године извршена је набавка опреме укупне вриједности од 178.006 КМ, док нето вриједност отписа опреме на основу стања утврђеног редовним годишњим пописом износи 10.270 КМ.

Наведено укупно повећање на опреми односи се на нове набавке из средстава Фонда у износу од 88.113 КМ (од чега је дио у износу од 77.625 КМ финансиран из средстава резервисаних на крају 2022. године), примљене донације у износу од 20.863 КМ и на нове набавке из средстава са организационог кода остала буџетска потрошња Министарства финансија Републике Српске у износу од 69.030 КМ (средства

резервисана на крају 2022. године у износу од 341.466 КМ из програма јавних инвестиција Републике Српске за 2022. годину у укупном износу од 965.000 КМ, „Службени гласник Републике Српске“, број 33/22).

Повећање вриједности опреме реализоване из средстава Фонда највећим дијелом се односи на набавке канцеларијског намјештаја и опреме за против пожарну заштиту. Вриједност примљених донација се односи на утврђену фер вриједност мобилних телефона набављених од пружаоца телекомуникационих услуга у оквиру платних пакета регулисаних посебним уговорима. Нове набавке из средстава са организационог кода остале буџетске потрошње Министарства финансија Републике Српске се у потпуности односе на набавке информатичке опреме.

Инвестициона имовина је исказана у износу од 314.101 КМ бруто вриједности, 122.809 КМ исправке вриједности и 191.291 КМ нето вриједности, а односи се на вриједност пословних објеката издатих у закуп.

Нематеријална произведена имовина је исказана у износу од 2.949.575 КМ набавне вриједности, 2.233.908 КМ исправке вриједности и 715.667 КМ нето вриједности и у цјелости се односи на вриједност рачунарских програма. У току 2023. године извршене су набавке услуга надоградње кључних модула рачунарских програма у укупној вриједности од 272.876 КМ (у потпуности из резервисаних средстава са организационог кода Министарства финансија Републике Српске – по основу програма јавних инвестиција Републике Српске за 2022. годину).

Драгоцености су исказане у износу од 8.931 КМ бруто и нето вриједности и у потпуности се односе на умјетничка дјела.

Непроизведена стална имовина је исказана у бруто и нето износу од 611.181 КМ и у потпуности се односи на вриједност земљишта на различитим локацијама у земљи.

6.2.2. Финансијска имовина и разграничења

Финансијска имовина и разграничења су исказана у износу од 286.506.877 КМ бруто вриједности, 4.175.088 КМ исправке вриједности и 282.331.789 КМ нето вриједности, а односи се на дугорочну финансијску имовину и на краткорочну финансијску имовину и разграничења.

Дугорочна финансијска имовина је исказана у износу од 280.883.034 КМ бруто вриједности, 794.967 КМ исправке вриједности и 280.088.068 КМ нето вриједности, а чине је дугорочни пласмани (нето вриједности 279.046.620 КМ) и дугорочна потраживања (нето вриједности 1.041.448 КМ). Дугорочне пласмане чине акције и учешћа у капиталу и дугорочни зајмови, док дугорочна потраживања чине остала дугорочна потраживања.

Акције и учешћа у капиталу су исказани у износу од 279.045.696 КМ нето вриједности, а односе се на акције и удјеле које је Фонд стекао на име учешћа у оснивачком капиталу акционарских друштава и друштава са ограниченом одговорношћу, као и конверзије пореског дуга у акције по основу одлука Владе Републике Српске. Акције су регистроване у Централном регистру хартија од вриједности а. д. Бања Лука. Процјену фер вриједности акција и учешћа у капиталу за акције и учешћа стечена конверзијом пореског дуга врши Друштво за управљање ПРЕФ-ом. Процјена фер вриједности се врши на дан билансирања и на дан преноса финансијске имовине на ПРЕФ.

Вриједност акција и учешћа у капиталу које је Фонд стекао по основу учешћа у оснивачком капиталу и које су исказане у износу од 278.708.988 КМ односе се на ПРЕФ у износу од 278.608.988 КМ и на Друштво за управљање ПРЕФ-ом а.д. Бања Лука у износу од 100.000 КМ. У септембру 2022. године Окружни привредни суд у Бањој Луци је донио рјешење о закључењу стечајног поступка над стечајним

дужником Поштанска штедионица Републике Српске а.д. Бања Лука. Како у стечајном поступку Фонд није успио да наплати вриједност свог улога у поменутој банци извршена је исправка вриједности акција у укупном износу од 661.423 КМ. На основу обавјештења Централног регистра хартија од вриједности а.д. Бања Лука из марта 2023. године на којем је наведено да је поменути регистар извршио брисање акција наведене банке и на основу извода о стању на рачуну на дан 31.12.2023. године извршено је потпуно искњижавање исправке вриједности акција наведене банке.

Поред наведеног вриједност акција и учешћа у капиталу Фонда чиниле су и акције ПД „Семберија“ а.д. Бијељина и учешће у капиталу „Зрак – ДКС“ д.о.о. Теслић. Фонд је у новембру 2023. године донио одлуку о продаји свих акција у свом власништву емитента ПД „Семберија“ а.д. Бијељина. Продаја акција је извршена у децембру 2023. године за вриједност од 126.528 КМ. Како је процијењена вриједност ових акција на крају 2022. године износила 196.319 КМ разлика у износу од 69.791 КМ је књижена на терет ревалоризационих резерви.

Дугорочни зајмови су исказани у износу од 924 КМ, а односе се на стамбене кредите дате радницима и пензионерима у периоду до 2001. године на рок отплате до 20 година и каматну стопу од 1%. У току 2023. године наплаћено је ових кредита у износу од 1.558 КМ и по том основу су исказани примици од наплате стамбених зајмова датих радницима. На позицији дугорочних зајмова датих радницима и пензионерима који доспијевају на наплату до годину исказан је износ од 1.014 КМ.

Остала дугорочна потраживања су исказана у износу од 1.836.414 КМ бруто вриједности, 794.967 КМ исправке вриједности и 1.041.448 КМ нето вриједности, а односе се на потраживања по основу регресних поступака (преплате пензија), односно на више исплаћени износ пензија које је Фонд исплатио лицима на коју или нису имали право по Закону о ПИО или је износ који им припада требао бити мањи.

Чланом 161. Закона о ПИО је прописано да лице коме је на терет Фонда извршена исплата на коју по наведеном закону није имало право, обавезно је да Фонду врати тако примљени износ, а чланом 162. став (1) и (2) истог закона је прописано да се за наведено доноси рјешење о утврђивању преплаћеног износа. Када се утврди постојање преплате, Фонд доноси рјешење у којем утврђује преплаћени износ, услове враћања, рок отплате, те доноси отплатни план (уколико се одобри плаћање на рате). У складу са донесеним рјешењима потраживања су евидентирана и класификована на активне кориснике (који примају пензију од Фонда) и пасивне кориснике (који не примају пензију од Фонда), а по року на дугорочна и краткорочна потраживања.

Остварена права из пензијског и инвалидског осигурања на противправан начин су најчешће била због непријављивања промјена које утичу на коришћење права на пензију (престанак редовног школовања, смрт корисника, престанак права на породичну пензију, остварено право код другог носиоца осигурања, остварено право на пензију по другом основу и слично), замијењеног привременог рјешења, извршеног новог прерачуна пензије и утврђеног мањег износа од оног који је исплаћиван, исплаћене пензије по два основа, преплаћене сразмјерне и дјелјиве пензије и слично.

Краткорочна финансијска имовина и разграничења исказана су у износу од 5.623.842 КМ бруто вриједности, 3.380.121 КМ исправке вриједности и 2.243.721 КМ нето вриједности, а чине је краткорочни пласмани нето вриједности 1.014 КМ, краткорочна потраживања нето вриједности 594.390 КМ, краткорочна разграничења нето вриједности 56.320 и краткорочна финансијска имовина и разграничења из трансакција између или унутар јединица власти нето вриједности 1.591.998 КМ.

Краткорочни пласмани се односе на дугорочне зајмове који доспијевају на наплату до годину дана.

Краткорочна потраживања чине потраживања по основу продаје и извршених услуга (у нето износу од 33.180 КМ), потраживања за камате (у износу од 36.889 КМ) и остала краткорочна потраживања (у нето износу од 524.321 КМ).

Потраживања за камате се највећим дијелом односе на потраживања по основу затезних камата исказаних на судским пресудама или судским поравнањима пресуђеним у корист Фонда.

Остала краткорочна потраживања су највећим дијелом настала по основу регресних поступака у нето износу од 332.911 КМ, потраживања од ЈУ Завода за запошљавање Републике Српске по основу рефундација плата за рад приправника у износу од 23.344 КМ и по основу судских пресуда за накнаду штете у износу од 160.903 КМ.

Регресна потраживања на позицији краткорочних потраживања представљају онај дио потраживања по регресним поступцима (неосноване преплате пензија) који су дужници (лица којима је пензија преплаћена) били обавезни да плате, а то до краја 2023. године нису учинили (потраживања која су доспјела на наплату) или ће у току 2024. године у складу са планом отплате (у оним случајевима у којима је такав начин отплате уговорен) доспјети на наплату.

Спорна потраживања су исказана у укупном износу од 3.361.408 КМ. Највећим дијелом су настала по основу исправке вриједности потраживања по регресним поступцима у износу од 1.241.695 КМ (потраживања која су доспјела на наплату, а у року од годину дана нису наплаћена), одштетним захтјевима по споразумима са иностраним носиоцима пензијског осигурања у износу од 68.908 КМ, потраживања у стечајном поступку над „Ратарство“ а.д. Нова Топола у стечају у износу од 1.417.792 КМ, „Бобар банком“ а.д. Бијељина у стечају у износу од 320.790 КМ, ГП „Рад“ а.д. Бијељина у стечају у износу од 259.070 КМ.

Влада Републике Српске је дала сагласност на коначан отпис ненаплативих потраживања у укупном износу од 2.651.572 КМ („Службени гласник Републике Српске“, број 30/23).

Краткорочна разграничења се односе на краткорочно разграничене обавезе по основу неизмирених накнада плата за вријеме родитељског одсуства и боловања која се рефундирају од фондова обавезног социјалног осигурања, а која до краја обрачунског периода нису била исплаћена.

Краткорочна финансијска имовина и разграничења из трансакција између или унутар јединица власти је исказана у износу од 1.610.711 КМ бруто вриједности, 18.713 КМ исправке вриједности и 1.591.998 КМ нето вриједности. Чине је краткорочна финансијска имовина и разграничења из трансакција са другим јединицама власти и краткорочна финансијска имовина и разграничења из трансакција унутар исте јединице власти.

Краткорочна финансијска имовина и разграничења из трансакција са другим јединицама власти односе се на потраживања из ранијег периода од јединица локалне самоуправе и фондова обавезног социјалног осигурања по записницима Пореске управе Републике Српске по основу погрешних уплата у износу од 18.713 КМ које је у потпуности исправљено, као и потраживања по основу рефундација за накнаде плата по основу боловања и породилшког одсуства запослених у Фонду у укупном износу од 303.656 КМ.

Краткорочна финансијска имовина и разграничења из трансакција унутар исте јединице власти су исказана у износу од 1.288.342 КМ и у потпуности се односи на потраживања на име програма социјалног збрињавања радника који су процесом приватизације, стечаја и ликвидације предузећа остали без запослења или су испунили услов за старосну пензију. Фонд је у својим финансијским извјештајима за 2023. годину признао поменуто потраживање на основу Одлуке Владе Републике

Српске о одобравању средстава за социјално збрињавање радника („Службени гласник Републике Српске“, број: 10/24 и 15/24). Средства за реализацију овог програма по посљедњој одлуци у износу од 873.262 КМ до краја ревизије нису била дозначена Фонду.

6.2.3. Обавезе и разграничења

Укупне обавезе Фонда исказане су у износу од 158.190.768 КМ и односе се на дугорочне обавезе у износу од 5.658 КМ и на краткорочне обавезе у износу од 158.185.111 КМ.

Краткорочне обавезе и разграничења се односе на обавезе за лична примања запослених, обавезе из пословања, обавезе за субвенције, грантове и дознаке на име социјалне заштите, краткорочна резервисања и разграничења и краткорочне обавезе и разграничења из трансакција са другим јединицама власти.

Обавезе за лична примања запослених су исказане у износу од 1.499.925 КМ, а односе се на обавезе за бруто плате запослених и бруто накнаде плата за децембар 2023. године у износу од 1.435.181 КМ и за бруто накнаде трошкова и осталих личних примања запослених по основу рада, отпремнина и једнократних помоћи у износу од 64.744 КМ. До истека рока за израду и достављање годишњих финансијских извјештаја ове обавезе су у потпуности измирене.

Обавезе из пословања су исказане у укупном износу од 3.305.952 КМ и односе се на обавезе из пословања у земљи у износу од 3.292.094 и на обавезе из пословања у иностранству у износу од 13.858 КМ. Најзначајније обавезе се односе на обавезе за набавку роба, услуга и сталне имовине у земљи у износу од 1.358.611 КМ, обавезе по судским рјешењима у износу од 85.878 КМ и остале обавезе у земљи у износу од 1.767.397 КМ. Остале обавезе у земљи се највећим дијелом односе на доприносе за здравствено осигурање пензионера у Републици Српској, Брчко Дистрикту, Федерацији Босне и Херцеговине и у иностранству, те обуставе на пензије појединих пензионера по основу судских рјешења. До истека рока за израду и достављање годишњих финансијских извјештаја ове обавезе су измирене у износу од 1.963.357 КМ.

Обавезе за субвенције, грантове и дознаке на име социјалне заштите су исказане у износу од 151.137.179 КМ, а односе се на обавезе за дознаке на име социјалне заштите које исплаћују институције обавезног социјалног осигурања, а чине их обавезе за нето пензије за децембар 2023. године у износу од 129.335.174 КМ, обавезе по основу враћених неисплаћених пензија у текућој години у износу од 445.682 КМ, обавезе по основу враћених неисплаћених пензија из ранијих година у износу од 531.115 КМ, обавезе по основу обустава на пензије у износу од 4.208.835 КМ, обавезе по основу чланарина удружењима пензионера у износу од 631.459 КМ и обавезе по основу одштетних захтјева у износу од 15.984.914 КМ. Обавезе по одштетним захтјевима односе се на обрачунате пензије иностраним носиоцима осигурања у складу са међународним споразумима о социјалном осигурању. До истека рока за израду и достављање годишњих финансијских извјештаја ове обавезе су измирене у износу од 134.280.163 КМ.

Краткорочна резервисања и разграничења су исказана у износу од 1.795.861 КМ, а односе се на резервисања за неповољне исходе судских поступака. Најзначајније резервисање се односи на резервисање на име трошкова судског поступка у износу од 1.695.057 КМ по основу потенцијалног одбацивања тужбе коју је Фонд покренуо против Босне и Херцеговине, Федерације БиХ, Федералног Завода ПИО/МИО Мостар ради накнаде штете у износу од 545.000.000 КМ (тачка 6.4. извјештаја).

У току 2023. године Фонд је извршио укидање резервисања у укупном износу од 18.536 КМ по основу исхода судских поступака и на основу анализе и ажурирања података о судским споровима започетим у ранијим годинама. Такође, у току 2023. године

извршена су додатна резервисања у износу од 87.141 КМ на име промјена у судским поступцима по предметима који су започети у ранијем периоду.

Краткорочне обавезе и разграничења из трансакција са другим јединицама власти исказане су у износу од 445.782 КМ. Фонд је у августу 2023. и фебруару 2024. године закључио два споразума о међусобном поравнању доприноса за период 01.01 – 31.12.2023. године са Министарством финансија Републике Српске и са Фондом здравственог осигурања Републике Српске. Споразуми су закључени због разлике у примјењеним стопама доприноса за пензијско и здравствено осигурање у односу на стопе прописане Законом о измјенама и допунама Закона о доприносима ("Службени гласник Републике Српске", број 119/21). По наведеном основу Фонду је приликом расподјеле прихода за редовне и репрограмирани обавезе од стране Министарства финансија Републике Српске додијељен већи износ него што је требао бити у складу са одредбама члана 3. наведеног Закона, а на терет прихода Фонда здравственог осигурања Републике Српске. Тако утврђена укупна обавеза Фонда према Фонду здравственог осигурања Републике Српске за наведени период износила је 701.088 КМ. Наведеним споразумима грешка у расподјели прихода је коригована. За наведени износ извршено је умањење на позицији прихода по основу доприноса на лична примања, накнаде и приходе осигураника за обавезно осигурање Фонда.

6.2.4. Властити извори

Властити извори су исказани у износу од 92.834 КМ и у потпуности се односе на резерве по основу ревалоризације финансијске имовине, односно вриједности учешћа у капиталу. У 2023. години извршено је смањење ових резерви у укупном износу од 69.990 КМ од чега по основу продаје акција емитента ПД „Семберија“ а.д. Бијељина у износу од 69.791 КМ (тачка 6.2.2. извјештаја).

6.3. Ванбилансна евиденција

Позиције ванбилансне активе и ванбилансне пасиве Фонда на дан 31.12.2023. године исказане су у износу од 8.251.850 КМ, а односе се на примљене мјенице за обезбјеђење од ризика реализације уговорених услуга на име исплате пензија путем текућих рачуна и дознака поштама, као и мјенице и банкарске гаранције примљене од добављача као гаранција за добро извршење посла (вриједност примљених мјеница и гаранција износи 7.505.949 КМ), неоткупљене станове набављене у периоду до 2001. године који су у процедури откупа (процијењена вриједност преосталих станова износи 643.168 КМ) и мултифункционалне копира-принтер апарате узете у закуп и лиценце за приступ трезорском систему пословања (у вриједности од 102.733 КМ).

6.4. Потенцијална имовина и потенцијалне обавезе

У прегледу судских спорова наведено је да је на дан 31.12.2023. године против Фонда вођено укупно 46 судских спорова процијењене вриједности 954.620 КМ, од чега 13 спорова процијењене вриједности 41.965 КМ на основу тужби пензионера.

Најзначајнији спор у коме је Фонд тужена страна је тужба Удружења малих акционара „Требиње превоз“ а. д. Требиње на име накнаде материјалне штете због умањења вриједности имовине предузећа процијењене вриједности 500.000 КМ. Поступак је у прекиду.

Фонд се појављује као тражилац извршења у 119 поступака и тужилац у 40 предмета (спорови за накнаду штете, привредни спорови и остали спорови) од којих се највећи по износу односи на тужбу поднесу против Босне и Херцеговине, Федерације БиХ, Федералног Завода ПИО/МИО ради накнаде штете у износу од 545.000.000 КМ (без трошкова судског поступка и затезних камата). Поступак је у прекиду од 2013. године, а процјена исхода спора је одбацивање тужбе.

6.5. Образложења уз финансијске извјештаје

Уз финансијске извјештаје за 2023. годину сачињена су и писана Образложења за период 01.01 – 31.12.2023. годину, која пружају неопходне опште податке о Фонду, примијењеним прописима за израду годишњег обрачуна, рачуноводственој основи, примијењеним рачуноводственим политикама, као и додатна појашњења појединих позиција у финансијским извјештајима, у складу са чланом 46. Правилника о финансијском извјештавању буџетских корисника и захтјевима МРС-ЈС 1 – *Презентација финансијских извјештаја* и других релевантних међународних рачуноводствених стандарда за јавни сектор.

Ревизијски тим

Ведран Станетић, с.р.

Биљана Петровић, с.р.